

חינוך בפרשה- פרשת בהר

הרב יחיאל מיכל מונדרוביץ, מרצה בכיר

שים לב, נשמה לפניך

סיפר הרה"ק רבי משה ליב מסאסוב שבאחד ממסעותיו שהה בפונדק דרכים, והנה שני גוים מטיבים ליבם ביין. פונה שיכור לחברו ושאל 'תגיד, אתה אוהב אותי?'. ענה חברו 'בוודאי! מאוד מאוד!'. אמר השיכור 'אם אכן אתה אוהב אותי מאוד - תגיד לי מה כואב לי ומה חסר לי!'. אמר הצדיק, האזנתי, הפנמתי ולמדתי אהבת אמת מהי...

רחוקים אנו מדרגה זו, 'לדעת' מה מכביד על כל תלמיד ומה עובר עליו. אך האם אנחנו בכלל מבחינים ומרגישים שיש משהו שכואב לו או חסר לו? בפרשתנו מצוים וְכִי יִמְנָךְ אַחִיךָ, וְקָטָה יָדוֹ שֶׁפָּךְ, וְהִחֲזִיקָךְ בּוֹ. לא בתמיכה כלכלית בלבד מדובר, אלא גם (ואולי בעיקר) בחיזוק רגשי ונפשי, במילים טובות ומעודדות, לעורר ולנסוך בו תקווה.

קשר עין

הרבי מסלונים ה'נתיבות שלום' אומן פדגוג היה. שמעתי כי הנחה מחנך כי בכניסתו לכיתה, לפני שפותח בשיעור, יעביר מבט ויצור קשר עין עם כל תלמיד ותלמיד. התורה עוברת מרב לתלמיד באמצעות אהבה. קשר העין מטפח אהבה זו. כל תלמיד זקוק ל'תשומת לב'. יש המתרגמים 'תשומת לב', לפינוק, רוך או ויתור. הבה נְתַרְגְּמוּ כפשוטו! שים לב אלי! אני קיים! כולם זקוקים להכרה. לא נניח לתלמידינו לנבול ח"ו ברוחניות מתוך 'חוסר עניין לציבור'.

הרבי מסלונים ה'נתיבות שלום' אומן פדגוג היה. שמעתי כי הנחה מחנך כי בכניסתו לכיתה, לפני שפותח בשיעור, יעביר מבט ויצור קשר עין עם כל תלמיד ותלמיד. התורה עוברת מרב לתלמיד באמצעות אהבה. קשר העין מטפח אהבה זו. כל תלמיד זקוק ל'תשומת לב'. יש המתרגמים 'תשומת לב', לפינוק, רוך או ויתור. הבה נְתַרְגְּמוּ כפשוטו! שים לב אלי! אני קיים! כולם זקוקים להכרה. לא נניח לתלמידינו לנבול ח"ו ברוחניות מתוך 'חוסר עניין לציבור'.

עמד לו נער יהודי עני ליד תחנת רכבת בלונדון, בשעת ערב קרירה וערפילית. על ארגז שלפניו ערימת עיתונים שעליו למכור. הנער צועק לתוך ההמון 'עיתון ערב בשילינג'. לפתע מבחין כי הג"ר מאיר שפירא מלובלין ניצב מולו ומניח יד על כתפו. "ילד יקר, וכי לא קר לך?". והילד משיב "עד שהתייחסת אלי ושמת יד על כתפי אכן היה לי קר..."

תשומת לב

שמעתי שילד מתוסכל ששב לביתו ובכה "לבשתי חולצה לבנה ואפודה חגיגית לכבוד יום הולדת, והרבי בכלל לא שאל אותי מה יום מיומיים...". נכון, יתכן והיה עליו לפנות בהצבעה ולומר לרבי כי היום יום חגו. ומאידך, מלמד שלא מבחין בעצמו, מה תועיל לו הודעת הילד? כנראה יפטיר 'מזל טוב' בשפה רפה, ודי... לא אשכח כי בשנותי כמנהל פנתה אלי אימא והעירה כי בנה נעדר, מחמת חולי, מספר ימים, והמלמד טרם התקשר ולא שלח חומרי למידה. פניתי למלמד, והוא קימט את מצחו וחשב "מה? הוא לא נמצא?". חסרה כאן 'תשומת לב' כפשוטו!

על מלמד לחשוב על תלמידיו. 'לראות' אותם בגוף וברוח. סיפר הג"ר יוסף שלמה כהנמן מפוניבז' כי לרבו הצדיק ר' יוזל 'הסבא מנובהרדוק' היה פנקס עם רשימת תלמידיו, ומדי ערב, לפני עלותו על משכבו, היה עובר על שמות כל התלמידים וחושב על כל אחד ואחד בפרוטרוט, לחשוב מה קורה איתם ומה עוד ניתן להטיב עמם. רועה נאמן!

פרשתנו מלמדת חובת הסיוע ליהודי שכושל בפרנסתו, ליהודי שרח"ל הידרדר עד שנמכר לעבד, אם לאחיו מישראל ואם לנכרי. היאך נסייע מבלי שנדע שהוא במצוקה? מלמד נכבד! בחן את עצמך! ערוך רשימה מי מילדי כיתתך מתקשים בקריאה או בראייה. למי קושי חברתי. הרי כבר חודש אייר. אתה כבר איתם מאלול. הַשֵּׁב, מי מחסיר הרבה? הַתְּעַנֵּינֵךְ בו (לא בשיפוטיות!)? מי מעט בירידה לימודית. הַחֲשֵׁבֶתָּ למה הוא בירידה? הַחֲשֵׁבֶתָּ עליו בכלל...?

חסידי מספרים על צדיק שישב ועסק בתורה. נכנסה בתו בבכי, וסיפרה שבמהלך משחק 'מחבואים' עם חברותיה, התחבאה וציפתה שימצאוה. חיכתה עד בוש. לאחר זמן רב יצאה לראות למה החברות לא 'מוצאות' אותה, וגילתה שהן עברו מזמן למשחק אחר'. אף אחת לא חיפשה אותי 'הרימה קול נהי. האב הרגיעה ויצאה שוב לשחק. לאחר צאתה פרץ הצדיק בבכי והסביר לאשתו "חלפו כ"כ הרבה שנים מאז חורבן ביהמ"ק. הקב"ה מצפה שנחפש אותו. אנו מנסים קצת וממשיכים הלאה, ל'משחק אחר'. משקיעים בגלות, בורחים מהאמת... אוי! צִיֵּן היא דִרְשׁ אֵין לָהּ!

הקב"ה מצוה עלינו 'לחפש' מתקשים ולחזקם. נחזק את המך ונעודד רוח הרך. אמנם אין לנו מענה לכל הקשיים, אך נזכור כי 'יד על הכתף' ופנייה ישירה עם יישור מבט - מחמם מאוד ומסייע. פנייה אמתית, מלב אל לב, עשוי לעתים להביא לפיקוח נפש רוחנית ולהעמדת דורות. 'כח המשלח בשליח', הקב"ה מסייע בעדנו במשימה הק'.

בהצלחה בעבודת הקודש!

יחיאל מיכל מונדרוביץ'

123ymm@gmail.com